

Holubiak N. The problem of scientific development «regional policy» in the context of social and political transformations

The article is analyzed the main source base of regional policy. The author traces the evolution of the process of regional studies in Europe and Ukraine in the context of transforming of society. The author considers the degree of scientific development of regional policy as an important component of regional development, identifies key components of regional research today.

Keywords: region, regional policy, regional studies, regional development, territorial planning.

УДК 323.272

Гордієнко Михайло Григорович,

*кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії та політології
Національного університету державної податкової служби України*

**ПОЛІТИЧНА ОНТОЛОГІЯ ЄВРОМАЙДАНУ
ЯК СУБСТРАТ ПОСТМОДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ**

Досліджується феномен Євромайдану, як автентична візія постмодерної нації, сублімація зрілого громадянського суспільства, символ демократії. Аргументується, що жертвовно змагаючись за європейські цінності, український народ виборює свою національну ідентичність і державний суверенітет. Зроблено висновок, що Євромайдан генерує альтернативні смисли, уособлює великий порив до гідності, започатковує прообраз постмодерної спільноти, що базується на редукації людського духу.

Ключові слова: суспільство, нація, демократія, ідентичність, революція, влада, Європа.

Пострадянська доба українського політогенезу вже має свій алгоритм розвитку, який визначається періодичними спалахами пасіонарної енергії нової генерації свідомих громадян – суб'єктів політичної нації. Злети української пасіонарності (1990-й, 2004-й і 2013-й роки) позначають етапи зростання національного організму й визрівання громадянського суспільства. Сьогодні виросла і набуває структурного оформлення критична маса людей, євроукраїнців, яким набридло існувати у феодально-олігархічній державі й підпорядковуватися псевдомократичній владі, що утримує свої повноваження будь-якими засобами. Український дух органічно цього не сприймає і шукає альтернативні моделі реалізації свого державотворчого потенціалу. Місцем гуртування обуреної української спільноти, яка виборює демократичні засади врядування, конкурентну систему відносин у відкритому суспільстві та зміну атакістичного світогляду комуністичного формату на плюралістичну модель соціальної комунікації, є революційний Майдан. Він став «лабораторією майбутньої української етики. Бо тільки на основі нових цінностей може бути сформульована ідеальна картина суспільного устрою України» [10]. Чинником появи Євромайдану є профанація олігархічним режимом національних інтересів держави, відмова здійснювати європейську політику, що привело до розриву суспільного договору з народом і втрати легітимності влади. Головна мета протестів – націоналізувати державну владу, яка зараз перебуває у приватній власності «донецької орди». **Покінчити з неофеодалізмом, перезаснувати державу – це імператив часу.** Відстоюючи європейський вибір, суспільство заявляє про свою зрілість, відповідальність та суб'єктність.

Новий суспільний договір треба ухвалювати на основі публічності й згоди всієї нації. Оскільки чинний режим не хоче йти до нації, то нація мусить організуватися і йти до влади відстоювати свої інтереси. Без революційних повстань цей процес реалізувати неможливо. Звичайно, революційні події об'єктивно і ґрунтовно з'ясовувати на марші досить складно.

Динамічні процеси їх перебігу будуть уточнюватися і фіксуватися у певній хронологічній послідовності істориками. Актуальність політологічного аналізу зазначеної проблеми полягає в тому, щоб виявити динаміку розгортання європейського вибору українців, окреслити його потенціал для перезавантаження політичної системи і з'ясувати координати нової дорожньої карти розбудови відкритого суспільства. Із цього випливає **мета** нашого дослідження – **вивчення феномену Євромайдану як ресурсу для формування нового типу ідентичності в умовах постімперського транзиту**. Орієнтація на європейські цінності означає не просте мавпування політичних і духовних канонів розвинених країн, а спроможність жити за європейськими стандартами і мистецтво адаптуватися до них, не втрачаючи своєї історії, культури, традицій й ментальності. Чим раніше ми розпочнемо цей процес, тим швидше держава вийде в орбіту сталого й цивілізованого розвитку.

Аналіз революційних подій посттоталітарної України здійснювали багато аналітиків, політичних діячів, вчених. Проблеми Помаранчевої революції плідно вивчали А. Гальчинський, О. Дергачов, В. Карасьов, С. Кульчицький, М. Михальченко, М. Слабошпицький, М. Стріха, Ю. Шаповал, Д. Яневський та інші. Помаранчева революція була прологом до сучасного Євромайдану. У 2004 році, за словами А. Окари, відбулося «народження нації на політичному карнавалі», а тепер – «на барикадах», тоді – «обирали душею і серцем», тепер – «розумом і логікою». Концептуальні причини нинішніх масових протестів громадян залишилися тими ж, що й перед Помаранчевою революцією – корупційна влада, продажні суди, звіряча агресія правоохоронних органів. **Євромайдан кваліфікується як демократична альтернатива пострадянському атавізму**.

Обидва майдани зібрав один чоловік – В. Янукович. У 2004 році він поміг усвідомити, чого нам треба позбутися, а у 2013 році – зрозуміти, чого ми прагнемо здобути. З часів Майдану 2004 року Євромайдан подорослішав і тепер не потребує месії. За логікою повстанців, **політики мають бути лише ефективними інструментами для вдосконалення суспільства, а не боротьби за владу**. Масові протести 2013-14 рр. почалися як **маніфестація непокори антиєвропейському курсу влади** і скоріше нагадують Арабську весну, ніж Помаранчеву революцію. Цей виступ добре вписався у світові тренди. Ми акцентуємо увагу на тому, що **Євромайдан – це громадянський бар'єр, який постає на шляху надмірних амбіцій кримінально-олігархічного істеблішменту**. Його опонентом є свідомі громадяни, які переймається не виживанням, а самовираженням і захистом нації.

Абсурдні політичні маневри правлячого режиму – зупинка переговорів з Євросоюзом про асоційоване членство – мобілізує єврофільські настрої сучасного українського суспільства, а брутальне насильство щодо їх нейтралізації привело до революційної ситуації. Протестні акції на українських майданах **не можна означити як бунт маргіналів, як перформанс митців чи флешмоб молоді. Це революція українського «духу, що рве до волі»** проти утисків неототалітарного режиму. З'ясовуючи поняття революції Т. Возняк зауважує, що «це не магічна основа нового соціально-політичного ладу, а спроба оволодіти тим ладом, котрий вже почав формуватися... Революція має і практично-політичний, і епістемологічний характер. Вона перевертає наші уявлення про минуле і майбутнє, визначає епоху, яка завершилася («старий лад»...), залишаючи в ній левову частку людських сподівань..., революція опосередковано робить можливим творення цілком нового, невідомого... Революція – це політична подія, що ставить питання про істину» [1]. Здавалося, після довгого панування імперських режимів у нас атрофувалися інстинкти гідності, честі й суверенності. Однак **абсурдний маразм злочинної влади уриває терпіння людей, які формулюють порядок денний своєї перспективи**.

Нинішні протестні акції, їх уроки, досвід й перспективи розвитку потрібно артикулювати як у публіцистичному дискурсі, так і в наукових рефлексіях. У цьому дослідженні ми прагнемо довести, що новий тип політичних відносин, який зароджується в середовищі самоорганізованих людей, є джерелом і складовою частиною національної ідентичності постмодерного суспільства. Євромайдан – це не лише місце зустрічі обурених

чинним режимом людей, це **відповідь свідомих громадян на брутальну експансію російських технологій з метою асиміляції української суверенної держави**. Московський незалежний журналіст С. Новопрудський робить слушне зауваження: «У Путіна є ідея фікс: Україна ні в якому разі не має зробити європейський вибір, а якщо Росія її не поглине, то вона мусить залишитися в зоні розширеного політичного впливу» [7, с. 5]. Борючись за Україну наш північний сусід здійснює пошук власної ідентичності. Росія ніяк не може змиритися із втратою своєї імперської величі. Якщо Путіну вдасться утримати нашу державу в зоні свого впливу, загроза втрати ідентичності України є надзвичайно великою.

Відмовляючись від євроінтеграції, чинний режим приймає від Росії не тільки фінансовий ресурс, але і російський формат правління. Приймаючи допомогу північного сусіда **Янукович перетворюється на путінського сателіта**. Затиснутий «квотою Москви», він остаточно став інструментом реалізації кремлівського сценарію. Ми переконані, що **експорт реакції ніколи не матиме успіху**. Протягнуті через Раду пакет диктаторських законів свідчить про остаточний вибір владою білорусько-російської моделі, що перетворює Україну на поліцейську державу і остаточно відчужує від ЄС. Братська допомога Путіна схожа на ту, яку 1979 році Радянський Союз надав афганському режиму. **У радянські часи суспільство існувало лише як фактор**. Шизофренічний поворот нинішньої влади до Росії задля власного збереження стимулювало додаткові імпульси для гніву й радикалізації Майдану. Революційні полії формують у країні виразний **антипутінський тренд**. Неготовність опозиції до радикальних дій залишило Євромайдан на самоті із владою. Він став неконтрольованою і автономною субстанцією. У такий спосіб відбулася **політична суб'єктність Майдану як авангарду протестного опору**. Євромайдан об'єднує те, що він має спільні цінності та ризики.

Українська революція – це тест для європейського співтовариства на адекватну й ефективну реакцію для збереження демократії. Абсурдна й авторитарна політика Януковича є індикатором терпіння Заходу. Санкціонуючи насилля наш Президент певно плутає поняття «генофонд» і «геноцид». **Втративши легітимність, український гарант Конституції шукає її джерело поза власною країною – в Кремлі. Такий глава держави не може органічно існувати у політичній матриці своєї нації**. Європа змушена закривати очі на репресії української влади тому, що не хоче дратувати російського ведмеда. «Українські події підтвердили, – вважає Л. Шевцова, – якщо в пострадянській державі вичерпуються ресурси, які залишилися від минулого..., то основним джерелом виживання влади стає обмін суверенітету на підтримку Кремля. Такий відвертий обмін зробили білоруський і вірменський режими, погодившись на напівколоніальну залежність своїх країн від Москви. В Україні такий сценарій багатий соціальним і політичним вибухом» [11, с. 3]. Ми переконані, що й у перспективі постреволюційна Україна не сумісна з російською керованою демократією.

Захист від неоімперського посягання наша нація може знайти мише в Європі. **Жертвно змагаючись за європейські цінності, український народ виборює захист своєї національної ідентичності й державного суверенітету**. Міф про братерський альтруїзм Москви не сприймає молода генерація нашого суспільства. Радикальний поворот нинішньої влади від євроінтеграційного курсу – це новий каталізатор протестного руху, джерелом якого виступила українська молодь. Вона є рушійною силою Євромайдану і визначає цивілізаційний вибір держави. Політв'язень радянського режиму Є. Сверстюк з цього приводу говорить так: «Молодь хоче жити в своїй країні, не втікати з неї. Вона змінює систему влади, а не людей у системі. Студенти готові змінюватись, вони хочуть бути громадянами і господарями своєї країни, а не слугами правлячої партії» [12, с. 5]. Держава нічого не зробила для виховання патріотичної молоді. Європейські потуги молоді з'явилася усупереч політичним реаліям України. Наша молода генерація десоветизована й позбавлена радянської бацили, і тому не хоче існувати в режимі архаїчного простору й прагне до європейських цінностей. **Молодь формує матрицю буття постмодерної української нації**.

На жаль для молоді в нашій державі відсутні моральні орієнтири у суспільстві чи політиці. Задавати моральні стандарти має добірна меншість, політичний клас, який наразі поглинутий міжособним протистоянням і явно не дозрів до про європейського вибору. Відсутність консенсусу еліт щодо європейського вектору розвитку суспільства є гальмівними чинником український поступу.

Феномен Євромайдану уособлює точку біфуркації, яка поділяє політичний простір України на «до Майдану», в якому накопичувався потенціал обурення громади системою чинної влади, і «після Майдану», де відбувається публічна сублімація акумульованих протестних настроїв. Майдан легітимізує несприйняття народом чинної влади, її системне прагнення ламати нас через коліно й окреслює нову конфігурацію взаємодії народу з владою. Євромайдан репрезентує образ нової людини і суспільства. На вулиці українських міст вийшла кількість людей, достатніх для того, аби творити історію. Директор Центру східноєвропейських досліджень А. Окара ідентифікує події, які відбуваються в Києві як «антифеодальну революцію». Він стверджує: «Режим, почавши ВІЙНУ З ВЛАСНИМ НАРОДОМ, пройшов точку неповернення. Він може ввести надзвичайний стан, він може потравити демонстрантів газом, але він вже НЕ ЗМОЖЕ ВІДНОВИТИ ВЛАСНУ ЛЕГІТИМНІСТЬ. Ніде – ні в очах власного народу, ні в очах інших країн, ні в очах міжнародної спільноти. Той факт, що в країні, в якій верховна влада втратила легітимність і опинилась поза законом, й досі немає самопроголошених органів народного самоврядування... це вияв незрілості політичної еліти як такої» [8]. Відсутність ефективної контреліти й харизматичного лідера, унеможливило підібрати владу, що випала з рук збанкрутілого політичного режиму.

Брутальна зачистка євромайданівців, що не погоджуються із свавіллям бездарної влади, дуже схожа із навалюю монголо-татарської орди. Як і десять століть тому, загнані й побиті мілітаризованими спецпідрозділами українські громадяни знайшли прилисток за стінами православного монастиря. Михайлівський собор став оберегом для молодих українських революціонерів, що ведуть відчайдушну боротьбу за свою європейську перспективу. За християнською етикою, «коли потребуючі стукають у двері церкви, то церква ці двері відкриває. Там не було політики, це було виконання Христових заповідей. Якщо Спаситель заповідав нам молитися за наших ворогів, то як ми могли відмовити тим, хто страждав у той момент. Дії братії монастиря – це нормальна реакція віруючих людей» [9, с. 6], – пояснює позицію церкви секретар Священного синоду Української православної церкви Київського патріархату архієпископ Євстратій (Зоря). Він звертає увагу на символіку Євросоюзу. «Віночок із зірочок, – говорить владика Євстратій, – нагадує Богородичний німб, зокрема у традиціях Католицької церкви. Українське суспільство пройшло етапи секуляризації, зокрема через радянський атеїзм. Натомість Європа не мала такої можливості, тому сьогодні вона «спокушається» безбожжям. У цьому Україна може допомогти Європі» [5, с. 5]. У нас є зразки культури й духовності для цивілізованого буття. Важливо, щоб у процесі революційного протистояння їх не загубити й не потрапити в азійське пекло.

Владика УГКЦ Борис (Гудзяк) вважає, що Майдан це великий знаковий феномен, який вже став місцем зміни – свідомості, шкали цінностей і життєвої орієнтації. «Майдан є символом і свідченням, дороговказом і доказом можливого. В майбутньому паломництві України і українців до своєї гідності Майдан залишатиметься історичним прецедентом і символом» [6, с. 7]. Всиляє оптимізм те, що усі громадсько-політичні акції на Майдані здійснюються з благословення церковних інституцій різних конфесій. Соціальні протести, що освячені Божою Благодаттю і спрямовані на звільнення від гніту тоталітарного режиму приречені на успіх.

Якщо європеїзацію країни не спроможні здійснити згори владні структури, значить її ініціювали знизу, зусиллями активних громадян. Зрозумівши, що Майдан не бутафорська субстанція, а територія сублімації зрілого громадянського суспільства, яку силовим тиском знищити неможливо, режим обрав більш прагматичну тактику: ігнорування

протестних акцій і системну розправу над його активістами. Маючи загальнонародне піднесення люди виходять на Майдан не за Європу, а за чесні суди, моральну владу, дороги без ям. За словами В. Карасьова, «Євромайдан – це не вибір, це необхідність». Політолог стверджує: «Ні одна країна не змогла модернізуватися без того, щоб не мати в тій чи іншій формі контракт із Заходом... Тому що із Заходу йдуть технології, інвестиції, управлінські рішення і таке інше» [3, с. 4]. Маючи тоталітарну схильність, чинній владі важко вписатися у політичну модель демократичних відносин західного світу. Як свідчить досвід Майдану, багато проблем суспільства можна вирішити без вертикальної субординації і жорсткого примусу. Структура Євромайдану функціонує на основі горизонтальних зв'язків і шляхетної етики. Він є ефективним тому, що об'єднаний спільними цінностями, довірою, братською комунікацією, визначеною політичною візією.

Майдан – це не тільки територія, а й сакральне місце національної згуртованості, символ нашої демократії, яка живе в українців на рівні генетичної пам'яті. Євромайдан продемонстрував чудову самоорганізацію, готовність суспільства до якісних змін незалежно від партійних вождів. **Майдан без політиків – це унікальна форма народного волевиявлення, апофеоз постмодерної комунікації.** Він репрезентує нашу національну форму суспільного діалогу та якісно нову візію України у світі. Опозиційних політиків Євромайдан не ігнорує, але ставить невисоку оцінку за їх професійну діяльність. Поведінка реєстрової опозиції мотивується не прагненням докорінної зміни системи, а намаганням поліпшити свої електоральні позиції. Якщо опозиція закликає людей виходити на вулицю, то вона мусить без вагань брати на себе відповідальність. Дуже прикро, що українська революція має жертви, перші з яких трапилися в День Соборності та Свободи України. Євромайдану бракує ефективного менеджера й координатора, а не популістського месії, який декларує свої передвибірчі гасла. **Люди хочуть бачити в особі політиків своїх партнерів, а не вождів.** Три гетьмани української опозиції в умовах революційної боротьби обтяжені **інфантильно-егоїстичним страхом** й бояться взяти на себе тягар відповідальності. Слабкість опозиції гасить революційний ентузіазм народу і зумовлює силу влади.

Сьогодні суспільство пішло далеко вперед і почало переганяти політиків за рівнем демократичності й прагненням до радикальних змін. **Слабкість опозиції, відсутність контроліти компенсується політичними технологіями та силовими діями з боку чинної влади.** Слушними є ідеї В. Карасьова про те, що люди своїми діями продемонстрували урок політичної мужності й тактики. Політолог стверджує: «Люди виходять на Майдан не для того, щоб підтримати опозицію, а для того, щоб брати участь у політиці та управлінні державою. Протестувальники хочуть зробити Україну державою людей, а не країною еліт. Тому опозиція тепер має стати опозицією народу» [4, с. 4]. **Нинішній політичний режим переміг опозицію, але він ніколи не переможе українського народу.** Іноді з владою потрібно розмовляти не в режимі вербального дискурсу, а з позицій активного протестного руху. Революційні події засвідчують, що відсутність тісної взаємодії між громадянським сектором й опозиційними лідерами **не дає синергетичного ефекту**, а породжує абсолютизацію радикалізму й анархічні тенденції.

Незалежно від кінцевого результату, Майдан уже відбувся як історичне явище загальноукраїнського і, до певної міри, європейського масштабу. Ми окреслюємо **феномен Майдану як автентичний спосіб ідентифікації візії постмодерної нації.** Люди починають усвідомлювати відповідальність за майбутнє країни, прагнуть реалізувати права на пряме народовладдя, бути причетним до розбудови держави. **Втома суспільства від беззаконня і корупції чинної влади пересилила український конформізм.** Відсутність очільників спротиву – провідної верстви й харизматичного лідера розпорошує волю Майдану, не робить його повноцінним суб'єктом політичної участі. Патову ситуацію обумовлює те, що **провладна частина політичного істеблішменту спирається на кримінально-олігархічні та силові структури, а опозиційна має надмірно пацифістську ідеологію та слабку волю.** Тому суспільство змушене самоорганізовуватися. Ми надмірно не критикуємо Майдан, бо

усвідомлюємо високу ціну, яку платять патріоти України за мирний протест. Вони воюють, як уміють. Хто засуджує хаотичні протести вільних громадян, нехай покаже власним прикладом, як позбутися параноїдальної влади. Попри шалений пресинг кримінально-поліцейського режиму, **національний субстрат українського суспільства демонструє політичну зрілість**, долає занепад, ентропію, пробуджується від неофеодалізму й мороку і формує нову якість свідомості та солідарності.

Українська революція переконливо засвідчує, що політичний режим, який побудований на корупції, ігноруванні права, обмеженні свободи неодмінно приречений на фіаско. Євромайдан генерує альтернативні смисли, уособлює великий порив до гідності, **започатковує прообраз постмодерної спільноти, що базується на редукції людського духу, а не на технологічних проектах**. На території свободи Євромайдану проростає новий генетичний код українського індивіда, який подолав у собі не тільки байдужість, інертність й абсентеїзм, але, насамперед, рабську і патерналістську свідомість тоталітарного минулого, щоб дихати вільно. За словами академіка М. Жулинського «Євромайдан – це своєрідна школа громадянського визрівання і формування національної ідентичності, індивідуального самовизначення в системі національних і європейських координат» [2, с. 9.] **Патерналізм українського суспільства заміщується демократичними цінностями і громадянською зрілістю**. Такий народ не зламати, ним можна лише пишатися. Ефективність української революції 2013-14 рр. буде визначатися появою якісних сенсів, експертних проектів і креативних візій, що забезпечать докорінну зміну політичної системи. Якщо революція не сформує зрілу, суб'єкту й відповідальну перед народом провідну верству, то вона приречена на свою перманентність. Від української революції чекають зрілості суспільства і політичного класу, який буде спроможний конвертувати енергію мас у демократичну систему координат.

Література:

1. Возняк Т. Здається, що прийшов час розбиратися з поняттям революції [Електронний ресурс] / Т. Возняк. – Режим доступу: http://blogs.pravda.com.ua/authors/voznjak/52d108a2b92dd/view_print/
2. Жулинський М. Чи відкрите ще вікно порозуміння? / М. Жулинський // День. – 2014. – № 15. – 29 січня. – С. 9.
3. Капсамун І. Вадим Карасьов: «І українська влада, і європейські політики недооцінили Путіна й Росію» / І. Капсамун // День. – 2013. – № 218. – 28 листопада. – С. 4.
4. Карасьов В. «Українців уже не зупинити в їхньому прагненні жити вільно» / В. Карасьов // День. – 2014. – № 9. – 21 січня. – С. 4.
5. Лавриш Ю. Євромайдан «у» храмі / Ю. Лавриш // День. – 2013. – № 222. – 4 грудня. – С. 5.
6. Лавриш Ю. Позиція Церкви щодо останніх подій / Ю. Лавриш // День. – 2014. – № 9. – 21 січня. – С. 7.
7. Новопрудський С. У Путіна ідея фікс: Україна ні в якому разі не має зробити європейського вибору / С. Новопрудський // День. – 2013. – № 132. – 30 липня. – С. 5.
8. Окара А. Як не злити Майдан? Холодне літо 53-го взимку 2013-го [Електронний ресурс] / А. Окара. – Режим доступу: http://blogs.pravda.com.ua/authors/okara/529e16b3a660f/view_print/
9. Скоропадський А. Ще раз про Михайлівський монастир / А. Скоропадський // День. – 2013. – № 224-225 – 6-7 грудня. – С. 6.
10. Стецьків Т. Три тези до стратегії Майдану [Електронний ресурс] / Т. Стецьків. – Режим доступу: http://www.pravda.com.ua/columns/2014/01/9/7009210/view_print/
11. Шевцова Л. Майдан – виклик для України, Росії і Заходу / Л. Шевцова // День. – 2013. – № 226. – 10 липня. – С. 3.

12. Яремчук О. Євген Сверстюк: «Майдан працює на перспективу» / О. Яремчук // День. – 2013. – № 229-230. – 13-14 грудня. – С. 5.

Гордиенко М. Г. Политическая онтология Евромайдана как субстрат постмодерной идентичности

Исследуется феномен Евромайдана, как аутентична перспектива постмодерной нации, сублимация зрелого гражданского общества, символ демократии. Аргументируется, что жертвенно борясь за европейские ценности, украинский народ отстаивает свою национальную идентичность и государственный суверенитет. Сделан вывод, что Евромайдан генерирует альтернативные смыслы, представляет большой порыв к достоинству, определяет прообраз постмодерного сообщества, что базируется на редукции человеческого духа.

Ключевые слова: общество, нация, демократия, идентичность, революция, власть, Европа.

Gordienko M. Political ontology Evromaydanu as substrate postmodern identity

We investigate the phenomenon Evromaydanu as authentic vision of postmodern nation sublimation mature civil society, the symbol of democracy. Argues that sacrifice fighting for European values, Ukrainian nation struggles for national identity and sovereignty. It is concluded that Evromaydan generates alternative meanings, represents a great impulse to the dignity launches prototype postmodern community, based on the reduction of the human spirit.

Keywords: society, nation, democracy, identity, revolution, power, Europe.

УДК 316.04

Дабіжжа Віра Василівна,

*старший викладач кафедри теорії права та міжнародної інформації
Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»*

КОМУНІКАЦІЙНА СКЛАДОВА СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

В статті розглядається проблема розвитку, комунікаційної складової в умовах становлення громадянського суспільства в Україні.

Ключові слова: комунікації, політичні комунікації, інформація, держава, громадянське суспільство, світовий соціум.

Проблеми політичної комунікації у співвідношенні з розвитком громадянського суспільства в Україні є недостатньо розкритими та дослідженими в Україні, незважаючи на ряд монографій та наукових публікацій. Така ситуація виникла тому, що дослідження комунікацій і становлення громадянського суспільства, розглядалась у різних наукових напрямках: політології, комунікології, соціології тощо. Тому виникла необхідність синтезованого підходу до цієї проблеми.

Теоретичні основи політичної комунікативістики закладені дослідженнями Н. Вінера, К. Шеннона, У. Уівера, а також філософськими працями Д. Белла, Г. Блумера, Дж. Гелбрейта, Дж. Гербнера, Н. Лумана, А. Моля, Т. Парсонса, Д. Рисмена, А. Тоффлера, Ю. Хабермаса, Р. Якобсона. Біля витоків політичних комунікацій слід визначити таких дослідників як: Р. Бреддок, Г. Лассуелл, П. Лазарсфельд, М. Маклюен, Р. Парк. Суттєвим є внесок у становлення цього наукового напрямку західних та російських вчених: Е. Аронсон, Ю. Буданцев, Б. Грушин, Б. Макмайер, Т. Іларіонова, В. Конецька, Ю. Петрунін, А. Соловйов, Ф. Шарков та багато інших фахівців. Активні розробки в цьому напрямку